

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa P. D.

przeciwko C. w W.

o zadośćuczynienie z tytułu mobbingu, przeproszenie, odszkodowanie za naruszenie dóbr osobistych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 7 lutego 2024 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 listopada 2022 r., sygn. akt III APa 4/22,

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 23 listopada 2022 r. oddalił apelację wniesioną przez powoda P. D. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 29 września 2021 r., wydanego w sprawie przeciwko C. w W. o zadośćuczynienie z tytułu mobbingu, przeproszenie, zaniechanie dalszego naruszania dóbr osobistych, odszkodowanie za naruszenie dóbr osobistych, którym

umorzono postępowanie w zakresie roszczenia o zaniechanie dalszego naruszania dóbr osobistych; oddalono powództwo w pozostałym zakresie oraz zasądzono od powoda na rzecz pozwanego kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powód P. D. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 23 listopada 2022 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, to jest art. 22 § 1 k.p., art. 5 k.p., art. 3 k.p. oraz art. 94³ § 1 k.p., a także naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 476 § 1 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 459 k.p.c. i art. 460 § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie istotnego zagadnienia prawnego związanego z wyraźnym brakiem regulacji ustawowej w zakresie ochrony prawnej funkcjonariuszy CBA przed zachowaniami wyczerpującymi znamiona mobbingu. W przeciwieństwie do normatywnych regulacji znajdujących się w innych ustawach odnoszących się do funkcjonariuszy, ustawa o CBA nie przewiduje bowiem wprost takich regulacji, ale jednocześnie w sposób wyraźny nie wyklucza możliwości podnoszenia przez funkcjonariusza takich roszczeń ani też nie odsyła do innych rozwiązań prawnych występujących w prawie polskim, np. w postaci roszczeń dotyczących naruszenia dóbr osobistych. Brak wyraźnej regulacji ustawowej w odniesieniu do funkcjonariuszy CBA nie może jednak prowadzić do apriorycznego wniosku, że funkcjonariusze ci nie są w żaden sposób chronieni przez zachowaniami mobbingowymi, a ich ochrona w takiej sytuacji w ogóle nie ma miejsca albo jest ograniczona w stosunku do innych grup zawodowych. Istotne zagadnienie prawne w niniejszej sprawie sprowadza się więc do analizy kwestii dopuszczalności stosowania środków ochrony z tytułu mobbingu przewidzianych w przepisach Kodeksu pracy w stosunku do funkcjonariuszy CBA w sytuacji, gdy ustawa o CBA nie zawiera wprost przepisów zapobiegających mobbingowi, nie odsyła również do przepisów Kodeksu pracy w tym zakresie, ale jednocześnie nie zawiera wyraźnego zakazu dochodzenia roszczeń z tytułu zachowań mobbingowych lub nierównego traktowania w przypadku funkcjonariuszy CBA.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada również przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia

22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów przede wszystkim z tej przyczyny, że podniesione przez skarżącego wątpliwości były już przedmiotem analizy oraz oceny prawnej i wykładni dokonanej przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 listopada 2020 r., II PK 21/19 (OSNP 2021 nr 7, poz. 76), którym uchylono wcześniej wydane w sprawie postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 7 czerwca 2018 r. oraz poprzedzające je postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 13 lutego 2018 r. odrzucające pozew skarżącego i przekazano sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania. W powołanym wyroku Sąd Najwyższy szczegółowo wyjaśnił zaś, z jakich powodów nie można uznać, że w sprawie występuje przesłanka odrzucenia pozwu związana z brakiem zdolności sądowej pozwanego (CBA). Sąd Najwyższy wyraził równocześnie pogląd prawny, zgodnie z którym Sąd powinien merytorycznie rozpoznać zgłoszone przez skarżącego roszczenia, a w przypadku ustalenia, że stron nie łączył stosunek pracy (lecz służbowy stosunek o charakterze administracyjnoprawnym), oddalić powództwo. Wobec oznaczenia przez skarżącego strony pozwanej według formuły z art. 460 § 1 k.p.c. i (wobec jednoznacznego stanowiska skarżącego, korzystającego z pomocy profesjonalnego pełnomocnika) niemożności sięgnięcia do przewidzianej w art. 477 zdanie pierwsze k.p.c. instytucji do pozwania z urzędu Skarbu Państwa, taki wyrok nie uniemożliwi

zaś dochodzenia roszczeń, ale przez sądem cywilnym w trybie zwykłym, w sprawie przeciwko Skarbowi Państwa.

Na szczególną uwagę zasługuje także ta część rozważań Sądu Najwyższego wyartykułowanych w omawianym wyroku z dnia 19 listopada 2020 r., II PK 21/19, w których Sąd ten stwierdził, że w sytuacji, w której powód w pełni świadomie pozywa jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej i nie godzi się na sprostowanie (zmianę) oznaczenia strony pozwanej, tak aby spełniała kryteria z art. 64 § 1 k.p.c., roszczenia upatrywane w istnieniu stosunku pracy, bez względu na to, czy znajdują odzwierciedlenie w przepisach prawa pracy, czy też nie, w razie przesądzenia, że stron nie łączyło zobowiązanie pracownicze, podlegają oddaleniu.

Przedstawiona wyżej ocena prawna wyjaśnia zatem wątpliwości przedstawione przez skarżącego w ocenianym wniosku, co powoduje, że nie mogą one być uznane za istotne zagadnienie prawne w przedstawionym wcześniej rozumieniu tej przesłanki przedsądu.

Niezależnie od tego spostrzeżenia Sąd Najwyższy stwierdza, że z mocy art. 398²⁰ k.p.c. sąd, któremu sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania, jest związany wykładnią dokonaną w tej sprawie w wyroku kasatoryjnym. Związanie to dotyczy zaś także Sądu Najwyższego ponownie rozpoznającego wniesiony w sprawie środek zaskarżenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2022 r., I PSKP 35/21, LEX nr 3327232 i powołane tam orzecznictwo). Dlatego również z tej przyczyny oceniany wniosek nie może przekonać o potrzebie poddania skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu.

Końcowo Sąd Najwyższy zauważa, że poczynione przez Sąd drugiej instancji ustalenia faktyczne (mające wiążący charakter w postępowaniu kasacyjnym – art. 398¹³ § 2 k.p.c.) jednoznacznie potwierdzają służbowy (administracyjnoprawny) charakter stosunku prawnego łączącego strony. Zresztą wynika on wprost z regulacji art. 52 i następnych ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o C.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżący nie wykazał potrzeby poddania jego skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2

k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzekł jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[ms]